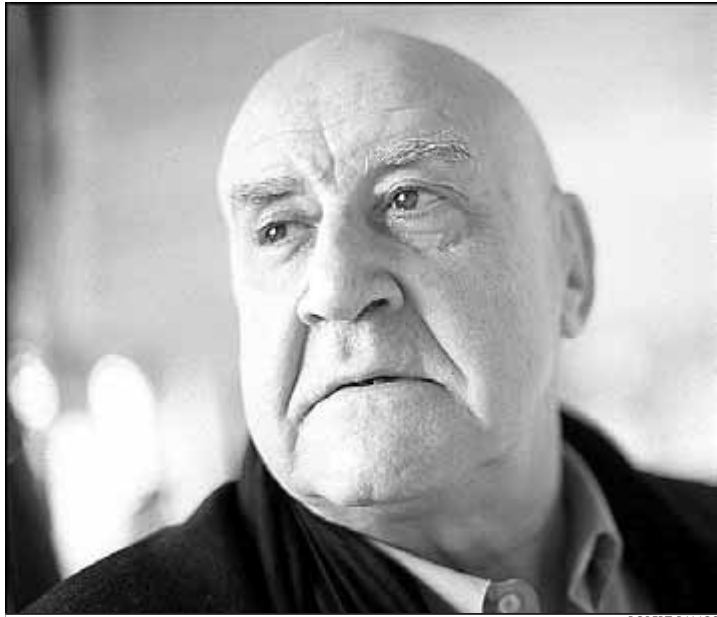

LITERATURA INFANTIL I JUVENIL

Una bona clotxa de literatura

ANDREU SOTORRA

www.andreusotorra.com

EMILI TEIXIDOR, AUTOR DE LA NOVEL·LA 'PA NEGRE'

Emili Teixidor, *Pa negre*. Foto coberta de Hulton Getty. Col·lecció *Clàssica*. COLUMNA. Barcelona, 2003. A partir de 14 anys.

on s'enfila quan, a l'era, els aires bufen remoguts i el món dels grans es veu, des de dalt, millor que a peu pla. Però si el Cosimo de Calvino s'hi queda per sempre, allà dalt, al protagonista de *Pa negre* i als cosins que l'acompanyen, la branca de la prunera els fa de llançadora cap a la maduresa i la presa de decisió del que volen ser quan siguin grans.

Pa negre té aquells ingredients tantes vegades trobats en les millors novel·les de la misèria del postnazisme i tan escasses en la literatura catalana de la misèria del postfranquisme. Per això és una de les novel·les essencials per a la generació que, per sort, ara només viu les conseqüències d'una guerra com un documental en color a l'hora de dinar i que desconeix encara les conseqüències que han marcat la generació dels avis i, de rebot, la dels pares.

SILENCIS I DESCOBERTES

S'han escrit prou elogis sobre *Pa negre*: per la llengua, per l'estil, pel paisatge, per l'atmosfera, pel retrat dels personatges, pel tractament d'un moment a mig camí entre la davallada del món rural i obrer i l'inici del món del "treballador productiu" resignat amb el règim, de l'exili interior, dels silencis i de les descobertes.

Parlant de pa, ni que sigui negre, i tenint en compte que Emili Teixidor transporta els lectors a un món rural que avui ja no existeix, només es pot dir que *Pa negre* és una excel·lent clotxa de literatura. I si pensem que *clotxa*, al diccionari normatiu, no té la definició que li donaven els pagesos i jornalers de postguerra, és també ara una oportunitat per reivindicar-ne el contingut abans que un *bocata* qualsevol no ens l'esborri de la memòria.

“Les noves generacions han de conèixer com vivien les anteriors”, deia Emili Teixidor la tardor passada, just quan treia del forn, com el pa, encara calenta, la seva novel·la *Pa negre*. Doncs, bé, aquest és un llibre perquè el desig de l'autor es compleixi.

No crec que passi gaire temps sense que l'editor de *Pa negre* tregui una edició especial per a lectors joves. ¿A la col·lecció *Columna Jove*, per exemple? Una opció que permetrà alleugerir les dimensions de l'edició clàssica en un format més accessible –les motxilles adolescents ja van prou carregades de llibres de text!– i es compti amb una edició més econòmica per als nous lectors –les butxaques ja estan prou escurades a certes edats!

Els joves amb maduresa lectora trobaran a *Pa negre* una novel·la de les que resten a la memòria. Els joves menys lectors hi trobaran el plaer de llegir amb un llenguatge ric i entenedor, però també el cuc de la literatura que fa que, de la història personal i col·lectiva, es creï una novel·la aparentment de ficció.

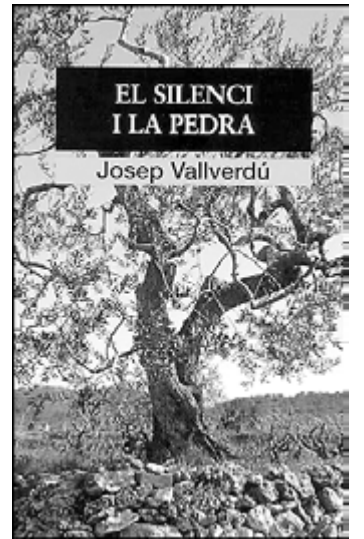
El jove protagonista de *Pa negre*, com si fos el baró Cosimo de la novel·la *El baró rampant*, d'Italo Calvino, mira el seu món, la masoveria de la Plana de Vic –on s'està perquè té el pare roig a la presó en la cruïlla postguerra–, des de dalt d'un arbre. Si el baró Cosimo ho fa des de dalt d'una alzina, l'heroi de *Pa negre* ho fa des de dalt d'una prunera. Un refugi

Antoni Dalmases, *Temps registrats*. Col·lecció *Gran Angular*. CRUÏLLA. Barcelona, 2002. A partir de 14 anys.

Maria Carme Roca, *De pel·lícula*. Foto coberta de Pere Formiguera. Col·lecció *Antaviana Jove*. BARCANOVA. Barcelona, 2003. A partir de 14 anys.

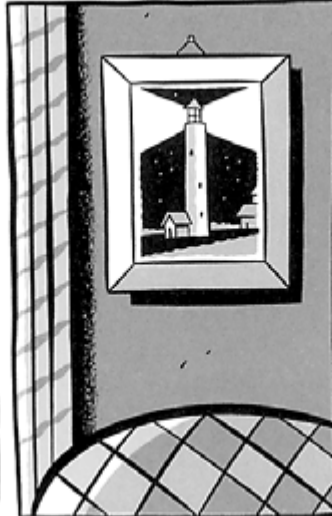

Josep Vallverdú, *El silenci i la pedra*. Col·lecció *El Corsari*. LA GALERA. Barcelona, 2003. A partir de 14 anys.

En un flash-back des de la investigació d'un jove estudiant d'ara, tot i que no hi falta la ficció, es dona a conèixer el personatge del maquis Quico Sabaté, que va protagonitzar alguns intents de resistència i més d'un maldecap a la policia franquista fins que va ser abatut per un membre del sometent el 5 de gener del 1960, a Sant Celoni.

Una noia irlandesa aficionada al cinema viu un estiu ple d'emboïcs. L'experiència li ensenya que a la vida real no tot és com es veu a les pel·lícules. I com que és molt difícil tornar enrere, val més aprofitar el moment que es viu. La novel·la compara realitat i ficció.

Viatge als segles VIII i VII aC, a l'illa imaginària de Piranos, en un moment que a Grècia es produeix la desaparició de les monarquies i el naixement de les democràcies o les tiranies. Coneixedor del món hel·lènic, Vallverdú crea un protagonista que passa de príncep a escultor en una simbologia de l'arcaic al clàssic.

SETH

Paisatge de monotones

JOSEP GÁLVEZ

CÒMIC

Seth, *Ventiladores Clyde*. SINSE NTIDO. Madrid, 2003.

Ventiladores Clyde és el segon llibre que es publica a casa nostra del canadenc Seth, pseudònim de Gregory Gallant, tot i que el primer, *La vida es bella si no flaqueas*, va patir una edició penosa que malbaratava gran part del seu encís, que depèn de l'atmosfera generada pel seu grafisme. Afortunadament en aquesta ocasió Sinse Ntido ens ofereix la seva obra en format de llibre i amb un paper que afavoreix el gaudiment d'un dels estils més peculiars de l'actual literatura

gràfica. El seu traç trasllada la definició, alhora estilitzada i caricaturesca, de certa il·lustració humorística, però aplicant-la a la representació d'escenes quotidianes carregades de monotonía, de manera que la representació de la realitat es basa en gran part en la capacitat de suggerir actituds i atmosferes no mostrades.

L'ús del bitò en el color, la representació estàtica del paisatge urbà i de les figures humanes generen una sensació d'atemporalitat que es veu reforçada per la tendència de l'autor a situar la narració orientada temàticament cap al passat.

Ahora, els protagonistes dels seus llibres manifesten incommutat o inadaptació dins de la societat contemporània, que

els pressiona amb uns ritmes i exigències que contradiuen un tarannà gens ambiciós i una sensibilitat atreta per petites coses sense gairebé valor de canvi.

A *Ventiladores Clyde*, Seth redueix l'àmbit vital de la narració a un monòleg d'un venedor viatjant jubilat sobre la seva feina i el fracàs del seu germà en l'intent de sortir de la soldat exercint un ofici que no es correspon amb la seva personalitat. I si a tots dos capítols destaca la capacitat d'alentir els temps dramàtics i d'omplir-los amb petits però significatius actes, el primer constitueix un exercici d'estil per situar el monòleg dins d'un context de monotonía, que no cansi visualment i que aporti informació, context i atmosfera al relat.